

Štítický list

Speciální vydání

Datum vydání: Štítky 2. 8. 2018

Město Štítky slaví 740 let

Město Štítky slaví své 740. narozeniny. Při oslavách 730 let od první zmínky vyšlo speciální číslo Štítického listu a nejinak tomu je i nyní. Každé město stojí, funguje a rozvíjí se podle toho, jací v něm žijí lidé, jak se jim daří, jaké mají ke svému okolí vztah. Žijeme tady a teď a chceme se mít co nejlépe. Můžeme být hrdi na to, že naše město vzkvétá, lidé mají dostatek pracovních příležitostí, mají se kde scházet, bavit se, sportovat.

Lidé, kteří ve Štítcech žili a žijí, tvoří dějiny. Historie a pohled na ni se mění s postupem času a úhlem pohledu jednotlivých lidí. To, co prožívali naši rodiče a prarodiče, je pro nás historií, a to, co prožíváme my, budou jako historii vnímat naši potomci, vnoučata, pravnoučata.

Říká se, že kdo nezná minulost, nemůže porozumět přítomnosti ani budoucnosti. Pokud si chcete přečíst něco o historii našeho města, narazíte na jména Jan Březina, Václav Rýznar, Marie Lauermannová. V neposlední řadě se historii věnuje Ivana Valentová. V rámci oslav proběhne křest nové knihy, na které spolupracovala s Pavlem Ševčíkem: „Štítky – historie a proměny města“.

Čím se události staly dříve, tím těžší je dopátrat se nových informací. Odkud se dají čerpat informace o historii a historických událostech? Jsou to různé listiny a dokumenty v archivech, kroniky, paměti obyvatel a již vyšlé publikace. Poznatky z nejstarší historie se dají určit i podle nálezů z té doby, archeologům stačí drobné předměty nebo jejich zlomky, moderní technologie se využívají čím dál častěji, ale stejně si vědci a historikové často nejsou jisti správností

svých závěrů. Je stále o čem přemýšlet, nad čím bádát, je stále co objevovat.

Takzvaná novodobá historie je již zpracována podrobněji v tisku, na zvukových, multimediálních médiích. Je těžké z množství informací, které máme k dispozici, vybrat to nejdůležitější nebo to nejzajímavější.

Město – to nejsou jen historické budovy, požáry, útrapy, ale i život lidí, jejich práce a zábava. Člověk potřebuje být součástí společnosti. Proto vznikala odedávna různá sdružení, spolky, organizace, ve kterých se lidé scházeli, předávali si zkušenosti, informace a bavili se. To se vlastně nezměnilo, jen jsou jiné priority, jiný životní styl, jiné druhy zábavy. Stejně jako před desítkami let byly nejdůležitějšími hybateli života ve městě vždy škola a fara. Později přibýly zájmové organizace, jako jsou hasiči, zahrádkáři, skauti, myslivci, ale také Sokol, který není zaměřený jen na sport, ale podílí se i na společenském a kulturním dění v obci. Toto číslo bude věnováno jen Strádkům ze Šilperka a Štítce - zajímavým údajům a datům, vzpomínkám, památkám, ale hlavně historii oddílů a spolků. (-jk-)

Štítý – Šilperk – Schildberg

Štítý patří do Olomouckého kraje, jsou historickým městem. První písemná zmínka je z roku 1278 a již v roce 1334 jsou uváděny jako město. Náměstí (původní centrum města) bylo v roce 1992 vyhlášeno památkovou zónou.

Štítý leží ve střední nadmořské výšce 450 m ve Štítské brázdě (součást Kralické brázd), která je výběžkem Kladské kotliny. Na západě lemují Štítskou brázdou Orlické hory se svým podhůřím Bukovohorskou hornatinou, východní část patří k podhůří Jeseníků. Takže hranice mezi Orlickou a Jesenickou oblastí prochází městem Štítý. Navíc na západ od města prochází zemská hranice mezi Moravou a Čechami.

Městem protéká říčka Březná, která se vlévá do Moravské Sázavy. Podél těchto toků byl v roce 1997 vyhlášen Přírodní park Březná na ploše 11 600 ha, k němuž neodmyslitelně patří zákonem chráněná bledule jarní.

K městu byly administrativně připojeny obce:

- 1976 Crhov, Heroltice
- 1980 Březná
- 1985 Horní Studénky (osamostatnily se v r. 1990)
- 1985 Zborov (osamostatnil se v r. 1992)

Přesný popis atributů:

Znak:

„V modrém štítě zlatá osmihrotá hvězda provázená mezi hroty osmihrotými hvězdami.“ (motiv je znakem Šternberků, kteří byli majiteli města ve 14. – 15. stol.)

Prapor:

„Modrý list s osmicípou žlutou hvězdou s osmi žlutými osmicípyými hvězdičkami mezi cípy. Poměr šířky k délce listu je 2 : 3.“

Starostové a předsedové MNV Štítý:

posledním předválečným starostou byl František Jeschek

1945	Josef Minář
1945 - 1948	Josef Lakomý
1948 – 1951	Jan Faltus
1952	inž. Albert Borkovec
1953 – 1960	Josef Tannert
1960 – 1964	Josef Čermák
1964 – 1980	František Tempír
1980 – 1987	Vojslav Drlík
1987 – 1990	RSDr. Alois Krejčí
1990 – 1991	Bohuslav Sedláček
1991	Arnošt Valenta
1991 – 2002	Marie Hansmannová
2002 – 2006	PaedDr. Božena Sojáková
od r. 2006	Bc. Jiří Vogel

Církevní slavnost na konci 19. století

Památný dům č. 38 za 1. republiky

O kronikách a kronikářích

Obecní kroniky jsou svědectvím doby, ve které vznikaly. Jde o velmi cenný zdroj informací, ze kterého čerpají historici i badatelé. Každý z kronikářů přistupoval k psaní svým osobitým způsobem, zvláště ve starších dobách, kdy se nemusel striktně držet předpisů a doporučení. V některých kronikách najdeme i prastaré fotografie a pohlednice (bohužel často jen stopy lepidla po nich, v současnosti se vlepat vůbec nesmí). Součástí kronik bývají mapky, plánky, grafy a velmi často kresby - kolorované, provedené perem a tuší či tužkou, někdy i grafické. Ne vždy na sebe události přesně navazují, často kroniky nebyly vedeny několik let a informace o minulých událostech se dohledávaly těžce, někdy se to nepodařilo vůbec. Práce kronikářů byla vždy náročná a odpovědná, a ať byla vykonávána v jakékoliv době, je třeba si jí vážít.

První známý kronikář našeho města to měl nejtěžší. Musel se dopátrat v archívech, muzeích a podobných institucích písemných svědectví o tom, jaké události provázely Šilperk od jeho založení až do doby, kdy se rozhodl vše sepsat. Jeho jméno je Hans Welzl (*pozn.: neztotožňovat se zábřežským dobrodruhem a polárníkem Janem Welzlem*). Tento historik a kronikář byl mimo jiné členem Moravské muzejní společnosti v Brně. Nebyl patrně šilperským občanem, ale k městu měl vztah – žil zde jeho dědeček Johann Welzl, který byl v letech 1822-1880 městským písařem (*viz článek H. W. v časopise Deutsche Wacht z r. 1908*). Právě od svého dědečka (a z farní kroniky) získal Welzl informace o zhozném požáru r. 1744, jehož popis je uveden v dostupných brožurách o Štítech.

Welzlova kronika je rukopisem v sedmi sešitech. Mezi zápisy jsou vlepeny nejstarší pohlednice Šilperka, bohužel asi po třetině z nich zbyly jen stopy lepidla (*ne všichni sběratelé pohlednic si v archívu v badatelně dokumenty pouze prohlédli nebo ofotografovali*). Na konci sedmého sešitu je vlepeno několik novinových článků v němčině a Welzlův nekrolog.

Z výsledků Welzlova bádání a zápisů čerpali další historici a kronikáři. Za první republiky to byl především místní učitel a kronikář Rudolf Gabler, jeho kronika je uváděna jako první oficiální, je samozřejmě psána v němčině. Gabler byl rovněž nadaným malířem – ještě dnes je možno najít ve štíteckých domácnostech jeho obrázky s motivy ze Šilperka.

I první poválečný kronikář Břetislav Janů vycházel z překladů německy psaných kronik a dalších archivních materiálů. Položil základy novodobému kronikářství v českém jazyce. Jeho kronika je stěžejním východiskem poznání historie Štítů, a tak i lidé žijící v naší době si mohou udělat představu o časech minulých, o historických událostech, které se staly před staletími. Je doplněna krásnými kolorovanými kresbami.

Ivana Valentová

Seznam kronik a kronikářů Šilperka a Štítů:

Chronik der Star Schildberg, Brünn 1910 (tzv. Welzlova kronika, rkp.)

Johann (Hans) Welzl dějiny od poč. 14. st. -1910

Kronika 1

Gedenkbuch der Stadt Schildberg (tzv. Gablerova kronika)

Rudolf Gabler 1924-1934 (vč. událostí od roku 1910)

Rudolf Pokorný 1934-1938

Kronika 2

Kronika obce Šilperka 2

Břetislav Janů 1945-1950 (kronika vychází mimo jiné z překladů výše uvedených německých kronik, popisuje dějiny od založení města do roku 1950 včetně událostí v letech 1938-1945)

Kronika 3

Štítý 1951-1964

Břetislav Janů 1951-1955

Jaroslav Jaroš 1956-1964

Kronika 4

Jaroslav Jaroš 1964-1967

Josef Čermák 1968-1982

Josef Matyáš 1983-1986

Kronika 5

Josef Matyáš 1987-1989

Věra Bauerová 1989-1993

Kronika 6

Marie Lauermannová 1994-1996

Kronika 7

Marie Lauermannová 1996-1997

Kronika 8

Emílie Purkertová 1998-2001

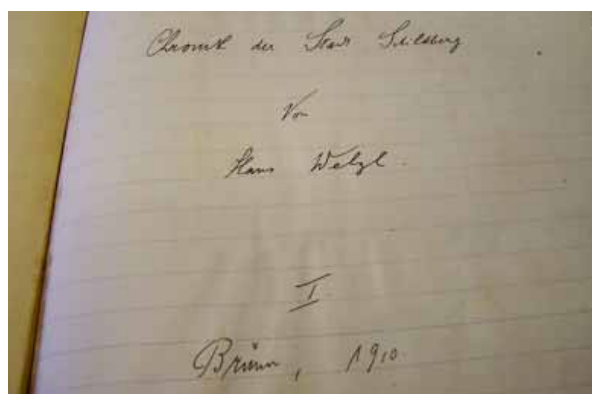
Kateřina Krňávková – text 2002-2005

Božena Hartenbergerová -II-

Marie Lauermannová 2006-2010

Kronika 9

Marie Lauermannová od roku 2011

Titulní stránka Welzlovy kroniky

Památkově chráněné objekty ve Štítech

Urbanistická struktura města je historicky vyvinuta v uspořádání hrad – podhradí s kostelem a farou, náměstí s radnicí a uliční zástavba s pozdějším doplňováním. V okresním archívu je uložena mapa pocházející z roku 1835, která dokumentuje tehdejší stav zástavby. V roce 1992 bylo prostřednictvím ministerstva kultury prohlášeno historické jádro Štítů za památkovou zónu. Nejen náměstí se stále renovuje a zvelebují. Opravují se celé domy, cesty, chodníky, fasády, vzhled náměstí. Na horním konci náměstí stojí kašna, která je na původním místě kašny z 19. stol., dolní část byla obohacena o vodní kaskádu a sluneční hodiny.

Farní kostel Nanebevzetí Panny Marie

je zapsán ve Státním seznamu nemovitých kulturních památek okresu Šumperk pod č. 115/1. Je to jednolodní podélný kostel s půlkruhovým závěrem, vestavěnou kvadratickou věží s volutovými křídly a obdélnou patrovou sakristií na epištolní straně. Fasády jsou členěny pilastry a římsovými hlavicemi. Interiér je zaklenut pruskými klenbami. Pod kostelem jsou vyzděny krypty se zaklenutými prostorami. Věž je opatřena dvěma zvony z dílny L. Dytrichové z Brodku u Přerova.

Kamenný kříž

je součástí areálu farního kostela. Je to kamenný jetelový kříž s korpusem Krista na hranolovém podstavci ukončeného profilovanou římsou. Na přední straně podstavce v mělké vpadlině je reliéf Nanebevzetí Panny Marie, na zadní straně je letopočet vzniku – 1859.

Renesanční radnice z 16. století

se nachází na náměstí – dům č. 38. Budova je řadový patrový městský dům na půdorysu písmene L s mansardovou střechou. Čtyřosé průčelí je členěno profilovanými římsami a plastickým štukovaným dekorem. Interiér zdobí křížové a valené klenby s lunetami. Radnice byla v roce 1734 upravena na barokní měšťanský dům. Původně k ní patřil i dvorní trakt (bývalý hospodářský dvůr), barokní stavba z pol. 18. století. Pro havarijní stav byl později zbourán.

Morový sloup se sochou Panny Marie

stojí za současnou radnicí na náměstí. Pochází z roku 1716, je vytvořen v barokním slohu. Na hladkém sloupu s kompozitivní hlavicí je osazena socha P. Marie s dítětem na hranolovém podstavci ozdobeném hlavou sv. Jana Nepomuckého, k dvěma monogramy a symbolem pěti Kristových ran.

Socha sv. Jana Nepomuckého

zdobí prostor pod radnicí. Skulptura pochází z roku 1732, znázorňuje sv. Jana Nepomuckého stojícího v oblacích. Socha stojí na podstavci s volutovými křídly a na vysokém soklu se čtyřmi představenými pilastry.

Socha sv. Anny

je umístěna poblíž hřbitova. Je to rokoková socha z roku 1769 vyobrazující svatou Annu, je osazena na hranolovém podstavci s volutovými křídly. Přední strana podstavce je zdobena figurálním výjevem.

Sousoší Kalvárie

je empírová plastika, která patří k prostorám na severní straně kostela. Jde o kamenný kříž s korpusem Krista, je osazena na hranolovém podstavci s volutovými křídly, které jsou ukončeny profilovou římsou se sochami Bolestné Marie a sv. Jana Evangelisty. Na přední straně podstavce je reliéf sv. Máří Magdaleny, na zadní je letopočet.

Busta Josefa Kocourka

Pamětní desku s bustou spisovatele a učitele Josefa Kocourka, který působil na zdejší škole v letech 1929-1931, najdeme u vchodu do místní základní školy.

Kostel sv. Jana Křtitele v Herolticích

je původně barokní kostel postavený v roce 1718. Stojí na obdélníkovém půdorysu. Kněžiště je ve tvaru půlkruhu s valenou klenbou. Kostel sv. Jana Křtitele má boční věž, která je vysoká 28 m, a jehlancový typ střechy s volutovým štítem. Ve věži byly původně zavěšeny tři zvony, ze kterých se zachoval pouze jeden. V roce 2015 vyrobila dílna akademického sochaře a mistra zvonaře Josefa Tkadlece z Halenkova u Vsetína nový zvon. V roce 2016 byl tento zvon sv. Václava slavnostně vysvěcen a v roce 2017 byl po opravě zvonové stolice zavěšen.

Během let 1910 a 1970 probíhala rozsáhlá rekonstrukce. Obrazy v kostele převážně vyobrazují život a smrt Jana Křtitele. Po levé straně od oltáře stojí soška Panny Marie. Součástí kostela jsou také varhany s ojedinělou květinnou výzdobou omítek z roku 1910. V roce 2009 byl kostel zapsán do seznamu nemovitých kulturních památek.

Socha sv. Jana Nepomuckého v 90. letech min. století

Rodinný dům (bývalá fara)

Bývalá fara se nachází severně od kostela v empírovém rodinném domě s číslem popisným 158 v Herolticích. Pochází z první poloviny 19. století a je ukázkou zlidovělé architektury. Fasáda je zdobená maltovým štukem.

Sousoší Nejsvětější Trojice

Pozdně barokní sousoší Nejsvětější Trojice ve Štítech z roku 1807 se nachází v blízkosti místní pily. Je nemovitou kulturní památkou od roku 2003, v roce 2004 bylo sousoší rekonstruováno.

Sousoší Nejsvětější Trojice v Březné

se nachází v zahradě u domu č. p. 18. v obci Březná. Jedná se o kvalitní klasicistní plastiku s výraznými barokními vlivy.

Kromě těchto památkově chráněných objektů je ve Štítech a okolí nespočet budov, křížů, kapliček, stromů, míst, které stojí za zmínku. Mají svou historii známou i neznámou, vyznačují se originalitou, krásou nebo jen vzpomínkou.

Kříž s korpusem Krista v ulici U Parku – 250 let

Při cestičce, která odbočuje za dětským domovem z cotkytelské silnice do parku, stojí odedávna osamocенý kříž. Nikdo neví, čí ruka ho stvořila, proč byl právě v těchto místech postaven. Původně stál o několik metrů výš a byl nasměrován k východu. Při renovaci v prvních letech nového století byl z bezpečnostních důvodů přemístěn restaurátory na dnešní stanoviště.

Ve Štítech a přilehlých obcích můžeme v současnosti najít 30 sakrálních památek – tj. křížů, sloupů a sousoší (nepočítáme-li svaté obrázky). Některé z nich (přesněji 8) jsou zapsány ve Státním seznamu nemovitých památek okresu Šumperk.

O ostatních se mnoho neví, nikde není uveden jejich popis a umístění, ne u všech se dá najít rok, ze kterého pocházejí.

Kříž v ulici U Parku mezi státem chráněné památky také není zařazen, přestože patří mezi ty nejstarší. Byl vytvořen roku 1768, má tedy letos přesně 250 let!

I když jeho autora a kamenickou dílnu, ve které byl vytvořen, neznáme, má tento kříž na Zábřežsku „bratra“, dalo by se říci „dvojvaječné dvojče“, který se od něj liší jen v detailech. Oba kříže vykazují shodné či podobné základní architektonické členění i použité dekorativní prvky. Kříž se nachází u kaple v Hněvkově a je jen o rok starší než ten náš (z roku 1769).

Na soklu štíteckého kříže s předsunutou střední částí a nápisem ANNO 1768 stojí podstavec podepřený ze stran volutovými křídly. V zahloubeném rámci uprostřed se nachází reliéf Panny Marie Bolestné stojící na skále. Podstavec je shora zaklenut prohnutou profilovanou římsou. Na podstavci stojí kónický hranolovitý dřík, ze čtyř stran ho zdobí zahloubené rámce, v čelním je vytesán ornament pásy. Dřík je zakončen širokou profilovanou římsou, na kterou nasedá jetelový kříž s plastickým korpusem ukřižovaného Krista.

Každý kříž, každá sakrální památka má svůj příběh. Bohužel, dnes už nikdo neví, proč byla postavena, zda jako připomínka neštěstí, prosba, odpuštění, poděkování, či jen jako zastavení při poutních cestách.

Ve spolupráci s Vlastivědným muzeem v Šumperku se v současnosti účastním projektu mapování sakrálních

památek. Pokud někdo z vás, čtenářů, slyšel vyprávět od svých předků příběh vztahující se k některé z místních sakrálních památek (včetně bývalé kapličky, svatých obrázků, zaniklých a zbořených křížů) či má nějakou jinou informaci nebo jejich starou fotografii, prosím nechte vzkaz v místní knihovně či v infocentru, budu vás kontaktovat osobně. Za pomoc předem děkuji.

Ivana Valentová

Starý Šilperk a okolí

Idylické městečko Šilperk, dnešní Štítý, ležící na výběžku Orlických hor a Jeseníků v romantickém údolí řeky Březné, je lemováno zalesněnými horami, na nichž jsou rozestry malé vesničky a samoty.

Již za císaře pána sem jezdilo s oblibou panstvo z Vídně či Brna. Často to byli i bývalí starousedlíci, kteří našli ve světě lepší možnosti obživy nebo dokonce udělali kariéru v někdejší hlavním městě Vídni a jezdili „domů“ na dovolenou, na prázdniny. Přitom to bylo zároveň setkání s četným příbuzenstvem - u strýce a tety na statku. Byl to například operní tenorista pan Dr. Krögler, který byl již tenkrát po Evropě známý, když zpíval od Amsterdamu, přes Vídeň až po Milán. Zpíval i Jeníka v Prodané nevěstě, ale jezdil sem i pan Dr. Emanuel Harbich, prezident soudu v Těšíně, kterému byla propůjčena mnohá vyznamenání, poněvadž se snažil řešit národnostní konflikty nejen mezi Němci a Čechy, ale i Poláky a Rusy, včetně Židů. Jezdili sem ale i krajané z daleké Ameriky, kteří třeba založili hotel Amerika. Jmenovali se také Harbichovi, ale bydleli v New Yorku.

I v zimě tu bylo krásně. Bruslilo se na mlýnském náhonu a na rybnících, lyžovalo na okolních svazích, vyjíždělo na saních tažených párem krásných šimlů se zvonky a lucernami. Jelo se i na půlnoční mši do kostela, kdy křupal pod nohama zmrzlý sníh. Byly oblíbené i koncerty a plesy různých spolků, kterých bylo hodně. Maminka vzpomínala, jak děda s babičkou ještě tančili, když šly jako děti

druhý den ráno okolo Německého domu, dnešní sokolovny, do školy - tenkrát německé, ta byla v dnešním zdravotním středisku. Pěvci, muzikanti, hasiči a myslivci nikde nemohli chybět, bylo veselo. V zimě se hrálo divadlo. V létě a na podzim sem jezdili malíři, když se lesy pestře zbarvily, ale malovali i během roku památky a město samo. Pro milovníky přírody a nimrody byly nabízeny známé hony divoké zvěře. Lovili se zajáci, srnky, koroptve, bažanti. Rybolov byl také tradičně významný. V Březné se chytali pstruzi a v malých přítocích i raci. O to se staral pan Kosch, který měl pod dohledem celé povodí říčky Březné v celém katastru i s myslivostí. Nacházeli se zde i sladkovodní škeble, bělice, okouni, ale i užovky a ondatry. Někteří ale hledali jen zkameněliny. Jiní zase pořádali pěší túry na Bukovou horu, Bergschenk nebo dokonce až na Suchý vrch.

Každý rok se šlo na pouť do Studének, ke svátému Linhartovi, včetně procesí, ta chodila až z dalekých okolních vesniček. Poutníci zpívali u každého křížku, modlili se, nosili církevní vlajky a zpátky potom posvěcené voskové figurky domácích zvířat, svaté obrázky, které lepili na dveře chlévů, růžence a perníková srdce. Náročnější šli až do Králík, na Svatý kopeček. Jedni se šli pomodlit, někteří tam měli dokonce svatbu, jiní ale dělali tuto dlouhou cestu kvůli výdělku, jako například pan Johann Korger, bydlel v uličce vedoucí do parku a vyráběl hřebeny. Vyřezával je ze želvoviny, dřeva, nebo slonoviny. Byly umělecké i pro

Pohled na šilperské náměstí v období protektorátu

Shromáždění občanů před radnicí v třicátých letech min. století

denní potřebu. Musel si přivstat a vyjít brzy ráno o druhé. Zboží nosili tenkrát v hranatých koších na zádech a museli být na Svatém kopečku zavčas, aby získali výhodné místo. Pan Korger neměl daleko široko konkurenta, hřebenáře. Lidé byli tenkrát pobožní a chodili na církevní procesí, jako na Vzkříšení, Boží tělo. Poutí i s jarmarkem byla další událostí roku. Město bylo vyzdobené květinami, které dodal místní zahradník pan Bartoschek. Příprav na procesí se zúčastňovali i místní kluci. Skoro všichni byli ministranty, tak jeli s panem farářem a jeho povozem taženým dvěma kravami z fary do blízkých hájů a lámali a řezali březové haluze. Věřící lidé na náměstí mezitím vystavěli oltáře v chodbách domů, kde se modlilo, zpívalo a pan farář pod baldachýnem nesl svoji monstranci. Okolo oltářů byly voněné březové větvičky, k tomu vše ještě vonělo kadidlem a družičky sypaly po cestě na zem kvítka z malých košíčků, která den před tím nasbíraly děti po kvetoucích lukách. Z větších kytěk si pletla děvčata i ozdoby do vlasů.

Město mělo mnoho malých hospůdek, kde se občerstvovali udření a zpocení sedláci po celodenní práci. Koně stáli pod velkou lípou u Kröglerů, kde to vonělo medem, když koncem června lípa kvetla a pilné včely bzučely. Vraníci dostali svoji zaslouženou porci ovsa, kterou měli pověšenou v pytlích, a k tomu kbelík vody. Pro náročnější hosty byly i zahradní restaurace, kde se hrály kuželky, karty, šachy, četly noviny, diskutovalo, hrálo se na harmoniku, zpívalo a často tancovalo.

Při významných jubileích města přijel dokonce zvláštní vlak s hudebníky, tažený tenkrát ještě parní lokomotivou, tehdy směly děti i na lokomotivu ke strojvůdci, ty větší dokonce i přikládaly, ty menší mohly jen zapískat. Alegorické vozy projely celým městem až na louky „U Harbichů“ - dnes od rozcestí na Studénky až k Březné, kde bylo občerstvení, hudba a tanec. Město bylo plné návštěvníků, kteří si tam hasili hlad a žízeň. U nádraží bylo zřízeno dokonce i polní letiště. Burácení leteckých motorů vzbuzovalo obdiv. Fotografovalo se, a tak se již tenkrát mohlo město Šilperk pochlubit ranými snímky prvních aviatiků a fotografů.

I když byla většina obyvatel chudá a děti chodily větší část roku boso, pokládalo se to tenkrát za samozřejmé, takže to lidem ani tak zlé nepřipadalo, jak se na to díváme dnes. Těch několik bohatých rodin se svým význačným postavením nechlubilo a vztahy mezi českým a německým obyvatelstvem nebyly tenkrát špatné, vždyť si často bral Čech Němku a Němec Češku, jako to bylo u mé babičky.

Spíše se obě národnosti snažily svými úspěchy ještě vzájemně přetrumfnout, i přes tu bídu mnoha rodin, kde bylo často mnoho dětí. Dbalo se hodně na zevnějšek, ačkoliv lidé žili a bydleli skromně.

Co ale chybělo, byla možnost obživy. Dlouho se věřilo, že je možno žít jenom z půdy, ze zemědělství.

V okolí bylo několik význačných usedlostí, které se po staletí dědily, ale nerozdělovaly. Alloidální systém se tomu říká. Jeden potomek dostal vše, ostatní šli do kláš-

První šilperští dopravci (bratři Schaarovi - v čepicích) před novou budovou školy na fotografii z období 1. republiky

tera, do světa, nebo záviděli. Sedláci se bránili, nechťeli průmysl. V sousedním Prusku, jak se tenkrát Německu říkalo, a v dnešním Polsku již měli v roce 1881 Bismarckem uzákoněný penzijní a zdravotní systém. Tam stály doly, továrny. Následkem toho se podnikavější lidé vystěhovali do Německa a dále až do Ameriky. Obyvatel v tomto kraji proto ubývalo. Právě pro Němce to nebyl problém, alespoň jazykově. Byly šilperské stavební firmy, které pracovaly daleko za hranicemi, v Německu, nebo Rakousku, jako oba moji dědové.

Sedláci chodili na jih až k Vídni, kde úroda začínala dříve nežli v horských vesničkách, a tam pomáhali při žních, tenkrát ještě sekli obilí ručně, kosou, ženy vázaly snopy, stavěly panáky a mandele. Jak pole dozrávala, postupovali domů, do hor, na svá chudá políčka, takto se to praktikovalo po mnoho let.

Lidé se již za ta léta vzájemně znali, těšili se na sebe, přitom se jeden od druhého ještě něco přiučili. Pro některé to byla sice namáhavá „dovolená“, pro jiné se při té příležitosti našel i partner pro život, jako u Bergmannů, ti měli hospodu hned vedle dnešní benzínky. Paní Bergmanová pocházela až z daleké Ljublaně v dnešním Slovinsku. Přes svízele cestování se chodilo hodně pěšky, lidé byli tenkrát mnohem pohyblivější, nežli daleko později a dnes. Někteří ale zamířili na sever do Pruska, tam pomáhali při senoseči, poněvadž se tam lépe platilo, vydělali více, nežli by měli doma. Byli ale ještě jiní, kteří chodili také na sever, dlouhá desetiletí, za každého počasí, nejraději v zimě, když byla nepohoda. V tu dobu o to raději, poněvadž byla větší naděje, že je nikdo nechytne, poněvadž stopy ve sněhu rychle zavane vítr. Byli to Pisaráci, známí pašeráci skoro všeho. Zboží nosili v ruksacích do nedalekého Pruska.

Měli i zvláštní oblečení s kapsami. Za hranicí vše se ziskem a bez daně prodali, aby zase na cestu domů opět potřebné nakoupili a ještě jednou - se ziskem prodali doma. Oni se vyznali v těch lesních stezkách jako málokdo a vešli tak nejdříve do dějin jako pašeráci a potom, za II. světové války ještě jednou, jako partyzáni. Kdo zůstal doma, ten dále chudl. Nezlepšilo se to ani založením Československa....

Tento článek byl napsán někdy okolo roku 1970 podle vyprávění lidí, kterým se stýskalo po domově, který měli rádi. Zde se narodili jejich rodiče, prarodiče, zde byly též jejich kořeny. Po staletí pečovali o svůj domov. Prožívali chvíle hezké i méně hezké. Tito lidé měli často znalosti, které sahaly i několik generací zpět, ovládali několik řečí a dialektů, až již českých či německých, k tomu ještě někteří uměli latinu - dřívější úřední jazyk, vyznali se v historii a navíc byli úzasně pilní a důslední. Proto zanechali ve svých archivech množství historického materiálu. Za to patří těmto našim předkům poděkování a uznání. Budme rádi, že je dnešní doba taková, jaká je. Važme si toho, že je vůbec dnes možné materiály hledat, jezdit, psát, o tom mluvit., a poznané či nalezené sdělovat. Nebylo tomu vždycky tak.

Bez znalosti dějin nevíme, odkud jsme, kde jsme a kam jdeme. Z minulosti se lze učit od našich předků, kteří za to platili někdy i daní nejvyšší.

Městu Štítý musíme popřát, aby i další generace byly stejně úspěšné, jako ty minulé. (-jl-)

Podle článku a vzpomínek ing. Jiřího Lišky (+ 14. 5. 2017) zkrátila a upravila Ivana Valentová

Školství

V současné době je nedílnou součástí společenského a kulturního života Základní škola a mateřská škola Štítý, okres Šumperk (oficiální název). Škola a školka jsou sloučeny od roku 2011. Jak ale vypadalo školství v minulosti?

První zmínka o existenci školy v Šilperku (Štítech) je v šumperské děkanské kronice z roku 1672. Poněvadž jsme v pohraničí, jednalo se o školu německou. V roce 1853 nechali tehdejší majitelé Štítů Lichtenštejnové postavit za kostelem novou školní budovu (dnešní zdravotní středisko). Tato německá škola později i s mateřskou školou fungovala až do odsunu Němců po válce.

České školství mělo obtížnou pozici. I v obcích s českou většinou (např. Písařov, Janoušov) se otvíraly německé školy a rodiče byli nuceni tam své děti posílat. Významnými mezníky v historii školství, které ovlivnily i vzdělanost českého obyvatelstva ze Štítecka, bylo založení Ústřední matice školské v r. 1880. Vzdělání v kraji posunulo vpřed zřízení českého soukromého gymnázia v Zábřehu v r. 1896.

V Šilperku byl založen odbor Ústřední matice školské v r. 1907 a česká menšinová škola vznikla v r. 1908. Do té doby, pokud nechtěli rodiče posílat své děti do školy německé, mohly docházet například do Cotkytle, kde je zaznamenáno, že se tísnilo ve třídě až 318 žáků, později také do Crhova.

První česká matiční obecná škola byla v Šilperku otevřena dne 24. září 1908 s 38 žáky v soukromém domě Josefa Bartoně č. p. 9. I přes ústrky německé většiny a snahu zavřít českou školu v následujícím roce nastoupilo již 51 žáků. V roce 1914 začala výuka ve vlastní budově č. p. 62

V tomto domě č. 9 na náměstí (foto z devadesátých let) se nacházela první česká škola

Takto vypadala budova školy před padesáti lety

u nádraží, která byla zakoupena od Němce H. Bartosche. Za I. světové války české školství upadalo, ale po jejím skončení se vše obrátilo k lepšímu. V roce 1919 se začala pro školní účely užívat i budova německé opatrovny (dnešní MŠ) a 1. patro hostince „U koruny“ (CBA). V r. 1920 byla otevřena česká zimní hospodářská, později zemská odborná škola hospodářská, a od roku 1922 byla zřízena kromě obecné školy i škola měšťanská. Tato již spádová škola čítala až 350 žáků a vyučování v provizorních prostorách přestalo vyhovovat. Dne 10. 8. 1924 byl položen základní kámen a 20. 6. 1926 proběhlo slavnostní otevření nové školní budovy. Zde fungovala mateřská, obecná i měšťanská škola a to od r. 1930 pod názvem „Masarykova škola“. Během II. světové války byla česká škola zavřena, děti se do ní mohly vrátit opět až v roce 1945.

Současnou podobu získala škola postupně dostavbou šaten a vestibulu v r. 1975. Přístavba kuchyně s jídelnou a dílnami z roku 1982 byla nadstavěna o další 2 patra v letech 1993 – 1994.

Na škole působila i řada významných učitelů, kteří ovlivnili mnohé žáky, např. Josef Kocourek nebo autor pověstí z našeho kraje Václav Rýznar. Mezi významné žáky patří celosvětově uznávaný egyptolog prof. Miroslav Verner.

Pováleční ředitelé školy:

1945 – 1955	Břetislav Janů
1955 – 1967	Vlasta Červenková
1967 – 1989	Jaromír Šatánek
1989 – 1990	Zdeněk Sitta
1990 – 1997	Josef Knápek
1997 – 2002	Božena Sojáková
2003 – 2010	Miloš Harnych
2011 – 2014	Pavel Dvořáček
od r. 2014	Miloš Harnych

Z historie učňovského školství ve Štítech – štítečtí pekaři, kováři a koláři

Dnes už málokdo ze současných obyvatel našeho města ví, že ve Štítech (ale také v prvorepublikovém Šilperku) získávala vzdělání i mládež nejen školou povinná – čili teenageři nad 15 let. Ano, je tomu tak. A hodně z těchto mladých lidí zde zůstalo i po vyučení, našlo si zde partnery na celý život a ve Štítech zůstalo natrvalo.

Počátky českého učňovského školství spadají již do období první republiky. Touha po vzdělávání vedla české obyvatele tehdejšího Šilperka k otevření zimní hospodářské školy v roce 1920, do které chodili nejen rolníční synkové, ale též rolníci starší 30 let. Škola byla dvouletá a zrušena byla r. 1938. Do roku 1926 v místě byla i utrakvistická živnostenská škola pokračovací. V r. 1935 byla otevřena v domě č. 239 soukromá odborná škola pro ženská povolání, kterou vedly sestry řádu Dominikánek, po válce byla opět otevřena, ale r. 1949 zrušena. Po válce bylo obnoveno i vyučování v rolnické škole (dříve zimní hospodářské), setrvalo však jen do roku 1952.

Již od roku 1951 usilovalo tehdejší vedení města o zřízení nového střediska pracujícího dorostu - pro pekaře, kováře a koláře. S odsunem německých obyvatel došlo nejen k vyhlídění města, ale zanikla i spousta řemesel a živností. Dům č. 47, kde bývalo pekařství a obchod s pekařským zbožím Němce Illichmanna, zůstal po odsunu do roku 1950 neobsazen, bylo to proto vhodné místo pro znovuzřízení pekárny. V zásobování pečivem byly tehdy velké závady, kronika píše, že chléb se dovážel z Heroltic a z Cotkytle.

Když roku 1951 Štíty získaly příslib učiliště, začalo se s adaptací pekárny na č. 47. V domě se prováděly rozsáhlé úpravy, chystaly se moderní parní pece, mísící stroje. Roku 1952 byla zrušena zimní rolnická škola a místo ní byla zřízena nová základní odborná škola – SPD (*Středisko pracujícího dorostu*) pro pekaře, kováře a koláře (*později UZŠ – učňovská zemědělská škola*). Vyučování bylo zahájeno 1. září 1953. Učebny se tehdy nacházely v budově bývalé rolnické školy (vilka č. 221, dnes pošta), kuchyně a kanceláře v domě č. 239 (*dnes Kavárna u Hamarek*). Ve dvoře tohoto domu byly zřízeny rovněž dílny

pro koláře. Kovářům byly přiděleny dílny STS (*již dříve tam bývalo kovářství Waschickovo*) na Pilníku. Pekaři byli ubytováni v domě č. 47 v patře, kováři a koláři v bývalé německé škole za kostelem (*dnes zdravotní středisko*). Byli rovněž vybráni instruktoři: Hubert Minář, kovář z Crhova, a Josef Šula, kolář z Crhova, SPD pekařů vedl Vladislav Ambrož. Od roku 1954 byla již pekárna v provozu. Ne vše ale probíhalo bezproblémově, nějaká chybička se vždy vloudí. V kronice (rok 1955) se píše: „Po dokončení adaptace pekárny bylo zjištěno, že v plánu nebylo počítáno se šachtami na skládku uhlí, jež bylo ukládáno na náměstí a hyzdilo jeho vzhled. Proto MNV požádal n. p. Moravské mlýny o nápravu.“ Ve štíteckém SPD se vyučilo řemeslu mnoho mladých lidí z Čech a Moravy (včetně těch ze Štítů a okolí).

Vzpomínáme-li pekárnu, nemůžeme nezapomenout na hlavního pekaře, pana Davida Bendu, a jeho následovníky (např. p. Všeticka a p. Rýznara), s jejichž jmény je spojena tradice pověstného štíteckého chleba. Pekly se i vynikající rohlíky, plněné šátečky atd. Štítecká pekárna (*i po zrušení SPD*) pak ještě několik desetiletí zásobovala Štíty i okolí chlebem, který neměl daleko široko konkurenci. (*Pečivo, kterému se dnes říká štítecký chléb a peče se v Králíkách, se s tím původním nedá srovnat.*) Dnes už je štítecká pekárna jen vzpomínkou. I když byla po sametové revoluci plynofikována a zmodernizována, v nové době jí štěstí nepřálo a její provoz byl definitivně ukončen.

V roce 1960 bylo ve Štítech místo SPD zřízeno dvouleté zemědělské odborné učiliště (ZOU) pro obor pěstitel-chovatel (ředitel Vratislav Flášar). Roku 1969 vznikl na škole tříletý učební obor chovatel-mechanizátor. Od roku 1973 se na škole vyučovalo v učebním oboru chovatel hospodářských zvířat (ředitel Vojslav Drlík od r. 1970). Konec štíteckého učňovského školství se datuje do roku 1978, kdy bylo ZOU ve Štítech zrušeno.

(Zdroje: *Kroniky Šilperka a Štítů a vzpomínky pamětníků*)

Ivana Valentová

Pekařští učni, 1955

Sbory dobrovolných hasičů

Časté požáry, které připravovaly rodiny o příbytky a nejednou i o lidské životy, vedly občany Šilperka, aby se proti tomuto živlu začali bránit. Tuto myšlenku se podařilo uskutečnit teprve v roce 1876. Tehdejší starosta města Johann Schweska, který byl přístupný různým novinkám, si zavolal na radnici na pohovor několik schopných mužů Šilperka a výsledkem jejich jednání bylo založení Dobrovolného hasičského spolku Šilperk.

Původně se jednalo o sbor německý. Používaly se stříkačky tažené koňmi, teprve od roku 1930 byly používány nadzemní požární hydranty a od roku 1932 motorová stříkačka. V těch dobách byly požáry dost časté, sbor vyjížděl k požárům do okolních vesnic až po Červenou Vodu. V době výstavby nové české měšťanské školy v letech 1924-1926 byla zároveň postavena požární zbrojnice.

Dne 19. července roku 1937 byl výměrem zemského úřadu v Brně povolen český Sbor dobrovolných hasičů v Šilperku. Ustavující schůze se konala 4. srpna 1937 v Národním domě, kde byli zvoleni funkcionáři a dohodnuta koupě motorové stříkačky, výstroje a výzbroje pro 34 členů sboru. Sbor fungoval úspěšně až do války.

Po osvobození začali občané opět organizovat hasičský sbor, výstroj a výzbroj byla zajištěna po Němcích. Dne 28. června 1945 došlo k velkému požáru, při kterém lehly popelem dva domy, hasičský sbor svým zásahem zachránil před požárem další tři budovy. 30. června toho roku se konala mimořádná schůze, kde byl zvolen výbor, a stanovila se pravidla činnosti. V březnu 1947 bylo prudké tání sněhu a hrozilo zaplavení domů, proto sbor poprvé zasahoval i proti vodnímu živlu. V roce 1948 sbor vlastnil znovu motorovou stříkačku a hasičské auto. Prostředky na činnost byly získávány pomocí brigád a pořádáním kulturních akcí. V roce 1960 bylo nutno nahradit staré auto, které již mělo odslouženo mnoho let. Jako náhrada byla zakoupena TATRA 805. Činnost sboru byla přemístěna do dolní zbrojnice.

Za dalších dvacet let se územní celek Štítý rozrůstal o přilehlé obce a bylo třeba pořídit cisternové auto. Pro něj bylo rozhodnuto provést přístavbu k původní zbrojnici a vybudovat temperovanou garáž o dvou stáních. Stavba byla zahájena 26. září roku 1981 a 30. prosince téhož roku mohla být garáž kolaudována. S trochou malého přispění občanů vybudovali objekt členové sboru sami. Sbor byl za tuto stavbu oceněn a byla mu přidělena cisterna na podvozku PRAGA V3S a o dva roky později cisterna na podvozku ŠKODA RT-706. Na podzim roku 1988 obdržel sbor nové dopravní vozidlo DA 12 na podvozku AVIA. Následně v letech 1991 až 1993 členové sboru provedli přebudování staré části zbrojnice na klubovnu.

Dne 25. 5. 1995 byla uzavřena smlouva mezi MěÚ Štítý, referátem obrany a ochrany OkÚ Šumperk a SDH Štítý o součinnosti a spolupráci při krizových situacích na území města Štítý při realizaci Krizového plánu OkÚ na území okresu Šumperk v rámci opatření civilní ochrany a hospodářské mobilizace. Následně bylo nahrazeno cisternové vozidlo ŠKODA RT-706

Cvičení hasičů na šilperském náměstí v třicátých letech min. století

novější technikou a to vozidlem CAS 32 TATRA 148, které naši jednotce sloužilo do roku 2006.

Významným milníkem pro SDH Štítech byl rok 2006, kdy byla zrekonstruována a zmodernizována hasičská zbrojnice tak, aby bylo možno pořídit novější techniku pro činnost zásohové jednotky. Po provedené rekonstrukci byla za pomoci státní dotace zakoupena repasovaná cisterna CAS 32 TATRA 815.

Bylo by nespravedlivé nezmínit se o sborech dobrovolných hasičů v přilehlých obcích. Každé sdružení má svou členskou základnu a svou historii.

V **Crhově** vznikl hasičský sbor v roce 1903, v roce 1905 byla pořízena první hasičská výzbroj a v r. 1932 byla vystavěna hasičská zbrojnice. Na společenském a kulturním životě se dnes v Crhově podílí spolek Crhovská chasa.

Historie **SDH Březná** se začala psát v roce 1887 s převážně německými členy, po II. světové válce po odsunu byl sbor znovuobnoven, ale tentokrát již s českou základnou. Sbor v současnosti čítá kolem 50 členů. Je jediným spolkem pořádajícím na Březné kulturní akce, mezi něž patří ostatková merenda, pálení čarodějnic, kácení máje, dětský karneval, dětský den a mikulášská nadílka. Členové uspořádali již také řadu zájezdů pro děti i pro dospělé a několik ročníků siláckých soutěží.

Do výbavy jednotky patří vůz Avia, dvě požární stříkačky PS12 a požární stříkačka PS8. Po roce 1989, kdy byl zrušen původní kulturní areál, začali členové sboru za pomoci města Štítý postupně s výstavbou nového kulturního stánku a od roku 2002 zde začali pořádat soutěže hasičských družstev „O putovní pohár SDH Březná“. Soutěží jak mužské, tak ženské družstvo.

O vzniku dobrovolného hasičského sboru v **Herolticích** za Německa nejsou zachované dokumenty, jeho dějiny se tak začínají psát až po konci II. světové války. V roce 1945 byl v Herolticích založen první hasičský sbor složený z Čechů.

Heroltický sbor se od svého vzniku kromě povinností spojených s protipožární ochranou vždy věnoval také kulturnímu životu obce. Pořádaly se společenské zábavy, táboračky, plesy, dětské karnevaly, několik ročníků nohejbalového turnaje. Je podporován Heroltickou s.r.o.

Zájmové organizace

Velkým přínosem do společenského a kulturního života je fungování zájmových organizací. Bez jejich přínosu by byl život v naší obci chudší. Kromě sboru dobrovolných hasičů ve Štítech jsou aktivní i hasiči z Březné a Heroltic. Dále jsou velmi aktivní místní skauti a myslivci a dříve i zahrádkáři.

Skautský oddíl Hledači

Skauting je dobrovolné a nezávislé hnutí, které formuje morální vlastnosti mladých lidí, jejich vztah k přírodě, lidem a k sobě samým. Ve Štítech se konalo historicky první setkání skautů 20. října 2000. Štítečtí skauti Hledači jsou 9. oddílem střediska Skalička Zábřeh.

První klubovna byla v areálu koupaliště. Dnes se skauti scházejí v přilehlých budovách na farním dvoře. Ve štíteckém oddílu pracují čtyři družiny oddílu Hledači – starší a mladší chlapci a děvčata, dnes Amálky, Rysi, Berušky a Rosomáci. Pátou družinou jsou Studýňáci (z Horních Studének). Prvním oddílovým vedoucím byl jeden ze zakladatelů Petr Herman a později jej vystřídal Luboš Skácel. Skauti pořádají srazy, organizují

tábory, výlety, setkání, spolupracují na společenských a kulturních akcích na Štítecku a Zábřežsku, každoročně roznášejí o Vánocích „Betlémské světlo“.

Zahrádkáři

Organizace zahrádkářů ve Štítech byla založena v dubnu 1964. V roce 2002 čítala 50 aktivních členů. Kromě práce na vlastních zahrádkách se členové účastnili různých úklidových akcí, pořádali malé výstavy. Dodnes zajišťují provoz moštárny.

Myslivecké sdružení Tetřívek

Sdružení bylo založeno roku 1992, počet členů se pohybuje do 30. Kromě lovu se každý člen podílí na zajišťování krmiva pro zimní období a na pravidelném příkrmování zvěře. Na společných brigádách se sdružení snaží zamezit škodám působených zvěří na polích. Někteří členové se aktivně věnují chovu a výcviku mysliveckých psů. Paní Eva Dušková se v roce 2013 stala vedoucí mysliveckého kroužku pro děti, které se každoročně úspěšně účastní celostátní soutěže Zlatá srnčí trofej pod záštitou ČMMJ. Sdružení pořádá táboračky a Myslivecký ples.

Tělovýchovná organizace Sokol

Tělovýchovná organizace Sokol patřila od svého vzniku 16. února 1862 k hlavním hybatelům českého společenského života a nejinak tomu bylo ve Štítech. Zakladatelé byli dr. Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner, první sokolský prapor byl namalován Josefem Mánesem.

Pro zajímavost, v červenci 2018 pořádala Česká obec sokolská, v rámci oslav 100. výročí vzniku samostatného Československého státu, již XVI. všesokolský slet. První slet se konal 18. června 1882 na Střeleckém ostrově v Praze. První poválečný XI. slet 1948 se uskutečnil až po únoru, počet cvičenců překonal půl milionu. Během průvodů došlo k demonstracím, bylo vyloučeno ze Sokola a existenčně postiženo přes 11 000 členů. XII. slet 1994 se konal po 46leté přestávce na Strahově, vystoupilo asi 23 000 cvičenců.

Sokolu ve Štítech (tehdy v Šilperku) předcházela tělovýchovný spolek OREL, který po pěti letech fungování ukončil svou činnost v r. 1926. Zakládací schůzka proběhla dne 19. 10. 1930 v Národním domě v Šilperku (dnes CBA) za přítomnosti sta-

Průvod Sokolů k sokolskému hřišti r. 1947 při příležitosti obnovení spolupráce s ochrankou Sokol Brno Královo Pole

rosty Sokolské župy severomoravské bratra Joži Malého a 12 občanů české národnosti (v té době štítecká menšina). Prvním starostou Sokola byl zvolen Josef Jiránek (ředitel školy).

V roce 1931 bylo již zaregistrováno 41 mužů a 28 žen. V roce 1932 se štítecká výprava zúčastnila VIII. Vsesokolského sletu v Praze. V roce 1935 byla založena sokolská pobočka v Crhově. Kromě sportovního vyžití se spolek podílel i na kulturním životě, pořádaly se společenské setkání, plesy, večírky, pouťové zábavy, táboření v přírodě nebo i ochotnické divadlo. V roce 1938 byla činnost omezena kvůli politické situaci a v r. 1942 rozpuštěna a její majetek zabaven.

Po skončení války se vraceli čeští občané z Protektorátu a přicházeli noví obyvatelé. Obnovení Sokola proběhlo 1. října 1945 a v prosinci byl zvolen náčelníkem Václav Pohlídal. Veškerý poválečný veřejný život zajišťoval Sokol, od roku 1948 se ale poměry ve společnosti změnily. Ale v roce 1950 se podařilo sokolské jednotě získat budovu sokolovny, která byla v zuboženém stavu (byla využívána JZD k uskladnění obilí). Opravy byly prováděny svépomocí. K cvičení bylo využíváno i hřiště u nádraží. V padesátých letech však byla organizace Sokol zrušena se snahou o sjednocení veškeré tělovýchovné činnosti do jednoho spolku, později ČSTV. Jméno Sokol se ve Štítech ještě používalo jako místní název, ale i ten byl změněn na TATRAN. Sokolské slety nahradily spartakiády.

Název Tatran vydržel do roku 1958, kdy se členové opět vrátili k tradičnímu názvu Sokol. V 60. letech bylo vybudováno nové hřiště (využíváno i dnes) a na místě starého sportoviště vyrostly budovy Jesanu (dnes firma Klein-automotive). V té době fungovaly oddíly kopané (Josef Čermák), lyžování (Vladimír Ambrož, Jindřich Knápek), turistiky (Rudolf Čáp), odbor ZTV (Růžena Horáková). V r. 1967 se stal předsedou TJ Sokol pan Jaromír Šatánek. Tělovýchovná jednota fungovala v 70. letech velmi úspěšně, dokonce se o ní psalo i v celostátních

novinách. Později byly založeny oddíly tenisu, stolního tenisu, šachu, odbíjené. Dalším předsedou Sokola byl dlouhá léta pan Ivar Směšný, v současnosti tuto funkci vykonává Ing. Oldřich Kotraš.

V současnosti je součástí Sokola oddíl kopané, tenisu, stolního tenisu a sport pro všechny (ASPV), jehož součástí je i turistika.

TJ Sokol Štítý - oddíl lyžování

Největší chloubou TJ Sokol Štítý býval oddíl lyžování, který vznikl již v roce 1952. Členové se věnovali běhu a skoku na lyžích. Z tohoto oddílu vzešlo několik významných osobností. V průběhu let se ze štíteckého lyžování stala legenda. Místní lyžaři skvěle reprezentovali nejen Štítý, ale i okres a dokonce kraj i Českou republiku. Největších úspěchů ze štíteckých lyžařů dosáhli Vítězslav Jureček, Tomáš Tempír, Josef Břinčil a Ing. František Tempír.

Kromě závodění připravovali členové oddílu lyžařské stopy v okolí Štítů a pořádali závody, například okresní přebory, Jesenické můstky, štafety Divize Morava, přebory župy... Spolu se školou bývaly pravidelně pořádány školní lyžařské závody i okresní lyžařsko-branný závod. Tehdy tak úspěšný oddíl, který byl několik let zařazen v II. lize oblasti Morava, je dnes v naprosté nečinnosti.

Štítecká lyžařská elita

Skoky na lyžích

Po vítězství Jiřího Rašky na ZOH v Grenoblu v r. 1968 nastal v celé republice boom se skoky na lyžích, rovněž tak i ve Štítech. Zásahu na tom mají především dobrovolní funkcionáři Jindřich Knápek a Vladislav Ambrož a samozřejmě i skokani, např. Vladislav Ambrož ml., František Benda, Josef Gabriel, Petr a Václav Haltmarovi, Lubomír, Stanislav a Vladimír Knápkovi, Jan Koutný, Josef a Zdeněk Makovský, Jiří Řehák, Karel Straka nebo Josef Valenta.

Skokanský můstek v parku byl nejprve vybudován „amatérsky bez normovaného profilu“ s přírodním nájezdem, kde se dalo skočit max. do cca 25 m. Pak (v r. 1973-5) se vybuvoval nový můstek s nájezdovou věží a odpovídajícím profilem dle norem, a na tom se mohlo skočit až k 30 m.

Zpočátku byla spousta zájemců a málo skokanských lyží, na závodech se domlouvaly startovní čísla tak, aby se daly lyže navzájem půjčovat. Doprava na závody byla většinou skříňovou Avii ze státního statku.

V dobách největší slávy štíteckých skokanů se podařilo vyhrát několik prestižních závodů v rámci Jesenické župy, což zahrnovalo oddíly: Štítý, Písařov, Bohdíkov, Šumperk, Jeseník, Česká

Sport a TJ Sokol Štítý v datech

3.2.1920	založen Klub českých turistů
25.3.1921	založen tenisový klub
22.11.1921	ustanoven tělovýchovný spolek OREL (zaniká r. 1926)
19.10.1930	založen SOKOL v Šilperku, vybudováno hřiště u nádraží
1939	Česká Obec Sokolská byla rozpuštěna
1.10.1945	obnovení činnosti Sokola v Šilperku
1952	založen oddíl lyžování
1962	založen odbor turistiky
60.léta 20.stol.	vybudováno nové fotbalové hřiště (původní bylo u nádraží)
1962	založen oddíl kopané
1965	začátky budování veřejného tábořiště za nádražím
1969	založen oddíl tenisu, vybudován tenisový kurt
1969?	vybudován skokanský můstek s přírodním nájezdem
1970	autokempink Štítý je zařazen do mezinárodního seznamu evropských campů
1971	založen oddíl stolního tenisu
1972-3	budování tenisového areálu (3 ten. kurty) u fotbalového hřiště
1973	provedena generální oprava sokolovny
1973-5	rekonstrukce skokanského můstku
1.5.1975	slavnostně otevřena zrekonstruovaná sokolovna
9.5.1975	slavnostně otevřeny 3 nové tenisové kurty
23.3.1976	založen oddíl šachu
1977	červen-založen oddíl odbíjené
1978-9	výstavba hřiště pro odbíjenou u koupaliště
1984	na kempu se staví se nová provozní budova s restaurací
1992	1. ročník tenisového turnaje OPEN ŠTÍTY
1996	„nultý“ ročník Cyklomaratonu „Rampušák“
1998-1999	otočení tenisových kurtů, výstavba 4. tenisového kurtu
21.6.2000	založen Sportovní klub Štítý
2005	rekonstrukce fotbalového hřiště
23.6.2007	slavnostně otevřeno fotbalové hřiště
2008	postavena klubovna na fotbalovém hřišti
2011-2012	rekonstrukce v sokolovně, výměna kotlů
2012	výstavba multifunkčního hřiště
2014-2016	výstavba nových kabin na fotbalovém hřišti

Třebová, Výprachtice, Mariánské Údolí.... Jezdilo se i na Mistrovství ČSSR dorostu do Rožnova a Frenštátu pod Radhoštěm, kde však nebylo dosaženo výrazných výsledků. Rovněž v letním období jsme se několikrát zúčastnili závodů ve Frenštátě pod Radhoštěm na umělé hmotě.

Toto všeobecné nadšení a dobré výsledky vyústily ve vybudování nových můstků ve Štítech, ale také v r. 1973 celého areálu 3 můstků v Písařově, kde prostřední K 32 m byl pokryt umělou hmotou a uskutečnily se na něm významné letní dorostenecké závody za účasti špičkových reprezentantů. (např. Pavel Fízek – pozdější mistr ČSSR dospělých a pak trenér reprezentace).

Po vybudování můstků, nakoupení lyží atd. se však původní generace rozutekla do světa (na studia, na vojnu, za prací...) a nepodařilo se najít dostatek nových mladých zájemců. A tak došlo k obrovskému úpadku skoků v naší oblasti a můstky byly zrušeny nejen ve Štítech, ale i v Písařově, České Třebové, Mariánském Údolí, na Červenohorském sedle atd.

Ze vzpomínek Ing. Vladimíra Knápka

Turistika

Klub českých turistů byl v naší zemi založen v roce 1888 kolem cestovatele Vojtěcha Náprstka. Tehdejší činností Klubu byla výstavba turistických chat, rozhleden, úprava a značení turistických cest, tvorba map a organizování pěších výletů a vycházek.

Před 2. světovou válkou byla činnost českých spolků umlčena a po skončení války byl v roce 1948 KČT zrušen. Jeho majetek byl znárodněn a turisté včleněni do tělovýchovných jednot. Činnost potom byla obnovena až v roce 1990.

3. 2. 1920 byl KLUB ČESKÝCH TURISTŮ založen i v Šilperku. Členové značkovali turistické cesty a propagovali krásy Šilperska. V letní době začali do okolí přijíždět hosté z Olomouce, Prahy a dokonce i z Vídně, v zimě sem zajížděli zábřežští lyžaři. Půvabná přírodní krajina s říčkou Březnou a okolními lesy byla u návštěvníků ve velké oblibě.

19. 10. 1930 byl ve městě založen SOKOL, jehož ochranitelkou byl Sokol Brno Královo Pole.

Spolek zakoupil pozemek u nádraží a vybudoval tu vlastními silami sokolské hřiště. V roce 1939 měla šilperská společnost velké plány – Šilperk byl prohlášen za místo cizineckého ruchu, bylo naplánováno zřízení koupaliště a hřiště na Travech, obnovení parku, úprava náměstí a zřízení benzínové pumpy. Všechny tyto plány zmařila II. světová válka.

Sportovní činnost Sokola ve Štítech byla po válce obnovena.

V roce 1954 píše štítecký kronikář:

....Turistický a cestovní ruch je malý. Štíty by se mohly stát výchozím střediskem pro krásné túry na Lázek, Bukovou horu, Suchý vrch, Jeřáb a Severomoravskou chatu. Již to, že Štíty jsou přestupní stanicí autobusů, by mohlo přilákat větší příliv, jen zde má být noclehárna s možností laciného přenocování. Jak by se líbila procházka podél šumící Březné přes samoty mlýnů, pil, hotelu k letovisku Drozdovská pila...

V roce 1962 byl v rámci Sokola Štíty založen odbor turistiky s 36 členy a předsedou panem Rudolfem Čápem. Podnikaly se výlety do blízkého i vzdálenějšího okolí a zájezdy do polského pohraničí. Pod vrškem Klotzberku byla u lesa soustředěna turistická činnost – dětem byly zapůjčovány stany na týdenní táboření. V roce 1963 turistický odbor vyčistil koupaliště při hřišti u nádraží a v terénu prováděl značkování. V té době začala být populární akce 100 jar-ních kilometrů, kterou turisté dodržují dodnes.

Takřka z ničeho začalo v loukách poblíž nádraží vznikat pod patronací turistického odboru první veřejné tábořiště. Ochotné ruce turistů pod vedením pana Rudolfa Čápa dokázaly v krátké době postavit první recepci, kiosek a sociální zařízení. O počátky výstavby autokempu ve Štítech se zasloužili panové Stanislav Zezu-

Zahájení 100 jar. km - rok 1965

la, Jaroslav Hrabal, Jiří Laueremann, během let zde kromě rodiny Čápy pracovali mnozí občané ze Štítů: Josef Čermák a Jaroslav Jaroš, Martin Šula, Ivan Šamaga, manželé Kreuzbergerovi, Odstrčilovi, Havránkovi, Procházkovi, Bínovi, Bartoňovi, pánové Lukáš, Harmert, Hartenberger, Havlena a mnozí další.

Již v roce 1964 zde tábořilo více než 160 automobilů a 240 stanů z Polska, Francie, Holandska, Dánska, Německa a samozřejmě z Čech. Štítecký autokemp pod provozováním MNV Štíty byl zařazen do mezinárodního seznamu evropských campingů, jeho klientela z 80 % pocházela ze zahraničí.

Během let přibývalo v prostoru mnoho chat, koupaliště, nová provozní budova s restaurací, kemp tak nabízel 100 lůžek k ubytování v půvabném okolí v lůně přírody.

Nejen pro své členy pořádal odbor turistů zahraniční zájezdy. V roce 1970, 1971 a 1975 organizoval pan Čáp třítydenní výjezdy do Rumunska a Bulharska. Cesta vedla vždy přes Maďarsko (s poznáváním Budapešti) do Eforie Nord, Mangálie, Mamáie a bulharského Slunečného pobřeží, Zlatých písků, Nesebru a Balčiku atd. V roce 1973 vyjeli turisté do Jugoslávie – navštívili Sarajevo, Mostar, Rijeku, Split i Dubrovnik. Bydleli v kempu v Kupari a poznávali jadranské pobřeží. Při pobytu v Sarajevu se sprátelili s francouzskými cestovateli a zažili jejich velkou podporu kvůli roku 1968.

Hlavní činností odboru byla po celá léta samozřejmě turistika, pěší výlety do blízkého i vzdálenějšího okolí (Lázek, Jeřáb, Suchý vrch, Kralický Sněžník, hřebenovky Jeseníků, také Bradlo, Litovelské Pomoraví, stezky kolem Loštic, Zábřežská vrchovina, Třebovská šíje a další).

Kromě jednodenních vycházek poznávali turisté naši zem na delších výletech – cílem byla Pálava, Strážovské vrchy, Broumovské stěny, Rychlebské hory, polské Stolové hory, Nízké Tatry, Žďárské vrchy, Krkonoše, Český Ráj, Beskydy, Podyjí, střed Moravy, Pradědova říše, vrchol Radhoště, Krkonoše z polské strany apod. V posledních letech byly zájezdy pořádané ve spolupráci s odborovou organizací podniku Klein a.s.

O předsednictví odboru turistiky se kromě pana Rudolfa Čápa zasloužil pan Josef Haltmar, Jiří Laueremann a Alexandr Krobot.

Každé jaro – sotva roztál sníh – začaly se pucovat boty, roztáhly se mapy, oprášily se batohy a turista mohl vyrazit. Od března až do listopadu vedly turistické kroky po okolí i do vzdálenějších končin, ve svěžím vzduchu, za slunce či pod mrakem i v dešti. A turisté zažili i spoustu legrace – když pan Knápek hvizdem své pišťalky pohnal na nádraží k odjezdu připravený vlak, nebo čilá turistka pobízela ostatní: „Lidi, pohněte kostrou, dokud máme v botách tu vodu teplou!“

Asi je v životě lidském málo takových věrných „koníčků“ jako je turistika a s ní poznávání krás vlastní rodné země.

Marie Lauermannová

Historie oddílu šachu TJ Sokol Štítý

Oddíl byl založen na jaře roku 1975 z iniciativy pana Antonína Šopíka, který přihlásil nové vzniklé družstvo do okresní soutěže. Bylo zaregistrováno 14 hráčů, do jejichž čela byl zvolen pan Ján Kutlík. Později se soutěže zúčastnila družstva dvě.

Kromě závodní činnosti provozované přes zimní sezónu organizoval oddíl Vánoční turnaje, řešitelské soutěže a přátelská utkání se soupeři z Králík.

Za dobu trvání se v různých funkcích vystřídala řada hráčů, ve vedení oddílu pracoval pan Vladimír Bauer, Antonín Šopík, předsedou byl dlouhou dobu pan Josef Purkert, kterého vystřídali pan Zdeněk Kropáč a pan Jiří Lipčák.

Soupeři našich šachistů byla družstva z Velkých Losin, Šumperka, Hanušovic, Zábřeha, Loštic, Stavenice a dalších.

Při vzpomínání na minulou řadu let se vybavují mnohé až kuriozní situace. V roce 1987 při utkání se Zábřehem rozhodoval o vítězství výsledek na první šachovnici, kde bojoval pan Antonín Šopík. Začínal v 9 hodin a partii ukončil vítězstvím až v 18 hodin. Nechal si ujet tři autobusy, ale utkání díky jeho vítězství vyhrálo štítecké družstvo. V roce 1984 se k zápasu ve Štítech dostavili hráči ze Sokola Stavenice pěšky, celí potlučení a mokří. Jejich auto skončilo v řece za zastávkou u MEZu koly vzhůru. Ještě dříve při hledání místa utkání na neznámém Jesenicku zajelo štítecké auto až k hraniční závoře do Polska a málem ji přerazilo. Družstvo se účastnilo soutěže Okresního přeboru dlouhá léta s průměrnými výsledky, ale nakonec se před několika lety vzdalo své činnosti pro nedostatek hráčů.

Z historie oddílu odbíjené

Z iniciativy mladých oblíbenců volejbalu vznikl v roce 1977 při TJ Sokol Štítý také oddíl odbíjené pro muže i ženy. Měl 11 registrovaných členů – mužů a další příznivce tohoto sportu včetně desítky žen. Funkci předsedy oddílu zastával pan František Švéda. Trénovalo se každý týden v sokolovně a později na vybudovaném hřišti na bývalém koupališti. V letech 1978-79 postavili hráči antukový kurt nad koupalištěm, který také oplotili.

Oddíl hrál po celou dobu své činnosti okresní soutěž, účastnil se sudových turnajů v Horních Studénkách, soutěží vesnických družstev, turnajů, sehrál řadu přátelských utkání ve Vrbně pod Pradědem, Rudě, Karlově, Zábřehu, Kolšově, Hraběnově, Šumperku a jinde. Významným podílem se členové účastnili nácvičky spartakiády a vystupovali i v Praze. Často byly organizovány brigády, pomoc v zemědělství, také se budovala hřiště, opravovala sokolovna, členové pořádali společenské akce. Koncem 80. let byl oddíl vřazen do družstev ZRTV. Hráči i hráčky pokračovali ve volejbalu v rekreačním duchu a účastnili se soutěží neregistrovaných v Zábřehu, Přerově i Olomouci.

Oddíl kopané

Kopaná se hrála v rámci Sokola již od prvopočátků, doložené je, že oddíl byl (znovu)založen v roce 1962 a stal se hlavním pořadatelem kulturních akcí – plesů, tanečních zábav, dětských karnevalů, průvodů, táboračků. Oddíl se podílel na dostavbě fotbalového hřiště a jeho okolí, při stavbě koupaliště a kulturního domu.

Po roce 1945 se hrála přátelská utkání na hřišti u nádraží, kde se rovněž hrály zápasy ve volejbalu, které se střídaly s atletikou. Na mistrovská utkání nemělo hřiště předepsané rozměry. Další zmínky o fotbale jsou z roku 1948, kdy hrálo mužstvo opět s názvem Sokol Šilperk na nově vybudovaném hřišti na Travech. Začátkem 50. let došlo k „stěhování“ hřiště na novou parcelu (vedle původní), Zde hrálo přátelská i mistrovská utkání mužstvo pod názvem Dobrovolná sportovní organizace Tatran Štítý.

Prvním předsedou oddílu byl Jan Křivohlávek, ve výboru pracovali Zdeněk Vaculka, Josef Cink, František Hájíček, Alois Oulehla, Irma Buschmannová, Zdeněk Odstrčil, Jaromír Kubelka a další.

Od roku 1962 se začíná novodobá historie štítecké kopané. Skupina fotbalových nadšenců se rozhodla obnovit činnost oddílu pod názvem Sokol Štítý. V srpnu 1962 byl pořádán 1. fotbalový turnaj (vítězem byl Sokol Hradečná) a na něj navázala mistrovská soutěž 1962/63 - IV. třída. V nejbližších letech hrálo štítecké mužstvo okresní přebor. V roce 1985 byla odehrána kvalifikace do krajského přeboru, bohužel neúspěšně. Roku 1996/97 bylo ve Štítech družstvo sloučeno s Tatránem Písařov a začala se hrát I. A třída. V roce 2004/05 postoupil oddíl do krajské soutěže, znovu pak v roce 2009/10.

Na vedení oddílu se podíleli Josef Čermák, Josef Purkert, Stanislav Bednář, Radomír Linhart, František Benda, Jan Pospíšil, Jaromír Koubek, Antonín Čech, Pavel Hrdina a další.

FOTBALOVÁ JEDENÁCTKA Z KONCE 40. let: (na starém sokolském hřišti u nádraží). Horní řada zleva: (nepoznaný), Jaroslav Reichel, František Pospíšil, Jaromír Kubelka, Josef Bondor, Ruda Bittner. Dolní řada zleva: Jaroslav Gavenda, František Harbich, Zdeněk Vaculka, Nikolaj Makovský, Frant. Reichel

740. výročí města
Štítecká pouť
10. – 12. 8. 2018
Štítecké slavnosti

Pátek 10. 8.

Obřadní síň MÚ Štítý

17:00 slavnostní křest knihy „Štítý – historie a proměny města“
výstava fotografií partnerských měst

Sobota 11. 8.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie

16:00 předání čestného uznání významným osobnostem
města Štítý

17:00 Chrámový sbor Křížkovský

Sportovní areál Štítý

20:00 David Deyl

21:30 slavnostní ohňostroj

21:45 Davide Mattioli

Občerstvení zajištěno místními spolky - myslivecká kuchyně,
speciality z udírny

Neděle 12. 8.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie

10:30 Mše svatá celebrowaná olomouckým biskupem

*Akce se koná za finanční spoluúčasti Olomouckého kraje a pod
záštitou náměstka hejtmána Olomouckého kraje Dalibora Horáka*

Vstup zdarma

